

Secretariaat
Harmoniehof 65hs
1071 TD Amsterdam
fritsvandam1@gmail.com

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
Der Staten-Generaal

Datum 24 september 2015
Onderwerp Overheid komt maar gedeeltelijk tegemoet aan eisen Stichting Rookpreventie Jeugd om tabakslobby buiten de deur te houden

Inleiding

Vandaag heeft staatssecretaris Martin van Rijn (Volksgezondheid) een brief naar de Tweede Kamer gestuurd (Verduidelijking Artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag), met regels waaraan de overheid zich voortaan zal houden bij contacten met de tabaksindustrie. Dit is een reactie op de rechtszaak¹ die de Stichting Rookpreventie Jeugd op 8 september 2014 tegen de Nederlandse Staat heeft aangespannen, wegens schending van het internationale antirookverdrag, het FCTC. Stichting Rookpreventie Jeugd is bij lange na nog niet tevreden.

Verslaving

In Nederland overlijden jaarlijks ongeveer 20.000 mensen ten gevolge van een aan roken gerelateerde aandoening. De helft van alle rokers overlijdt vroegtijdig aan de gevolgen van het roken, de helft daarvan vóór het 65ste levensjaar. Rookwaar is daarmee het enige legaal verkrijgbare product dat –als het wordt gebruikt zoals bedoeld door fabrikant en leverancier – de helft van de gebruikers doodt. Een vast argument van de tabakslobby is dat tabak een legaal product is en dat het een vrije keuze is van mensen om er al dan niet gebruik van te maken. Door de verslavende werking van tabak is vrije keuze geen valide argument. Nicotine is één van de meest verslavende stoffen; volgens het Amerikaanse Center for Disease Control and Prevention zelfs net zo verslavend als cocaïne en heroïne en veel verslavender dan alcohol: 3% van de gebruikers raakt verslaafd aan alcohol tegen 85% aan roken. De verslaving is binnen enkele weken een feit.

FCTC-verdrag

Om deze levensgevaarlijke verslaving terug te dringen, is een stringent overheidsbeleid nodig, maar dat wordt sinds jaar en dag actief ondermijnd door de tabakslobby. Daar moet een einde aan komen, vindt de Stichting Rookpreventie Jeugd (SRPJ). Nederland heeft in 2005 het door de *World Health Organization* geëntameerde verdrag FCTC-verdrag getekend en beloofde daarmee de tabaksbranche buiten de deur te houden bij het maken van antirookbeleid. De WHO laat met dit unieke verdrag zien hoe hoog de strijd tegen het roken op haar agenda staat. Maar ondanks de handtekening onder het Verdrag hield de Nederlandse overheid in de praktijk de deur toch “gewoon” open voor de tabakslobby. Daarom heeft de SRPJ de Staat voor de rechter gedaagd.

Notitie Verduidelijking Artikel 5.3 FCTC-verdrag

Het ministerie van Volksgezondheid (VWS) heeft nu onder dreiging van de rechtszaak een aantal regels geformuleerd in een Notitie die bepalend zou moeten zijn voor de contacten van de (lokale) overheid met de tabaksindustrie. Met deze regels zou dan het internationale antirookverdrag (FCTC) zijn omgezet in concreet beleid.

Zo volgt uit de notitie dat de overheid voortaan “terughoudend” zal omgaan met de tabaksindustrie. VWS zal per brief aan alle organen van de overheid (inclusief het parlement, gemeenten en provincies) laten weten wat het FCTC-verdrag inhoudt en dat contact met de tabaksindustrie moet worden beperkt tot uitvoeringstechnische kwesties rond beleid of regelgeving. VWS zal daarnaast een protocol opstellen waarin duidelijk wordt hoe ambtenaren met de tabaksindustrie moeten omgaan. Dit protocol geldt ook voor andere overheden. Verder zal ook de transparantie worden bevorderd rond de contacten tussen de overheid en de tabaksindustrie. Dat gebeurt middels de website van de Rijksoverheid waar alle overheidsorganen actief hun contacten met de tabaksindustrie openbaar zullen maken.

Reactie Stichting Rookpreventie Jeugd

De Notitie komt voor een deel tegemoet aan de eisen van de Stichting. Dat is dus (eindelijk) een eerste stap in de goede richting. Maar de aankondiging dat het contact met de tabaksindustrie voortaan “terughoudend” en “ingetogen” zal zijn is zodanig wollig dat daarmee het doel van het Verdrag – het oprichten van een “firewall” tussen de overheid en de tabakslobby om invloed van de tabakslobby op het beleid te voorkomen – niet luid en duidelijk wordt nageleefd.

In de Notitie stelt de Staatssecretaris dat VWS en Financiën het afgelopen decennium al de nodige stappen hebben gezet om artikel 5.3 na te leven. Niets is minder waar: in het afgelopen decennium hebben VWS en Financiën gewoon met de tabakslobby gepolderd, net als de ministeries dat met allerlei andere maatschappelijke groeperingen ook doen. Artikel 5.3 beoogt nu juist aan de polder-praktijk een eind te maken. De Notitie doet dus alsof er eigenlijk niets aan de hand is en suggereert daarmee ten onrechte dat er in wezen niets hoeft te veranderen. Zo wordt in de Notitie benadrukt dat het ministerie van Financiën “bestendig” contact onderhoudt met “allerhande brancheorganisaties”, wat niet bepaald wijst op het ingrijpend beperken van de veelvuldige contacten die Financiën met de tabakslobby onderhoudt.

Daarnaast meent de Stichting dat het overleg dat de overheid heeft in de uitzonderingssituaties waarin het Verdrag voorziet in de openbaarheid dient plaats te vinden. En dat ook de inhoud van telefoongesprekken, sms-uitwisseling en andersoortig digitaal contact (bv Skype-conferences) uitdrukkelijk bij de openbaarmaking dient te worden betrokken. De notitie rept met geen woord over dit soort contacten en ook niet over de feitelijke openbaarheid van overleg met de tabaksbranche.

De Alliantie Nederland Rookvrij, een samenwerkingsverband waar onder andere KWF Kankerbestrijding, het Longfonds en de Hartstichting deel van uitmaken, heeft verklaard dat zij het inhoudelijk eens is met het standpunt van de Stichting. (link) Hierdoor is er een groot draagvlak voor het standpunt van de Stichting dat er een ‘firewall’ moet zijn tussen de overheid en de tabaksbranche. .

Rechtszaak

Op maandag 28 september aanstaande vindt een mondelinge behandeling van de zaak plaats (om 09.30 uur, Rechtbank Den Haag).

Hoogachtend,

Dr. F.S.A.M. van Dam
Stichting Rookpreventie Jeugd

¹ <http://www.stichtingrookpreventiejeugd.nl/wp-content/uploads/2014/09/08-09-2014-Dagvaarding-Stichting-Rookpreventie-Jeugd-v.-Staat-der-Nederlanden.pdf>